

להתחבר לאדמה/ דף למנחה

הלימוד מוקדש לזכרו של סהר אשואן

פתיחה למנחה

א. אהרן דוד גורדון – "טבע, אומה וחיים"

מה החיבור בין אדם אדמה ואומה בחווית החיים שלנו? גורדון, חלוץ ומורה הדרך לחלוצים, רואה בטבע את המקור הראשוני לחיים ולחידוש הכוח של האומה. האדם, לדבריו, איננו יכול להתקיים מנותק מהאדמה – משום שהחיים האנושיים עצמם נובעים ממנה. החיבור אל הטבע הוא חיבור אל החיים עצמם, ומתוך כך – אל העם והאומה.

ב. רחל המשוררת – "כאן על פני האדמה"

לאיזה שורה בשיר התחברתם? מה הקשר של אדמה ונחמה? רחל מבקשת להיות כאן – לא בעולמות רוחניים רחוקים, אלא באדמה הקרובה, במציאות המוחשית והקשה של החיים. בשיר היא מזמינה אותנו למאמץ משותף של יצירה, של עמל ושל חיבור – "מאמץ מאוחד של אלף זרועות" – לבנות חיים על פני אדמתנו. זו קריאה לשייכות מעשית, לאומית ואישית – לא רק לחלום, אלא לגעת, לעבוד ולחיות.

ג. גנרל ברי – "תלויים באדמה"

כיצד בעצם אנחנו תלויים באדמה למעשה? ברי, הוגה ואיש אדמה אמריקאי בן זמננו, מזכיר לנו בפשטות ובעומק שאיננו יכולים לנתק את עצמנו מן האדמה – לא משנה כמה נתקדם טכנולוגית או נאמין שאנו "עליה". ברגע שנפסיק לדעת שאנו תלויים באדמה – אנו מתחילים "למות את מותה של מכונה מקולקלת". זו קריאה עולמית ועמוקה להחזיר לאדם את תחושת התלות, הענווה והאחריות כלפי האדמה והעולם.

ד. הרב מנחם אקשטיין – "להסתכל בכלל הבריאה"

כיצד חיבור לאדמה מסייע לנו להיות יותר אנחנו בעצם? הרב אקשטיין מוסיף נדבך רוחני-נפשי ללימוד: כדי להיות חלק מהחיים באמת, עלינו "לצאת מעצמותנו" ולהתבונן בכלל הבריאה. הוא מציע לאדם להרחיב את מבטו – לא להצטמצם סביב הקשיים האישיים, אלא למצוא שלווה ומשמעות דרך ההזדהות עם החיים כולם.

"אל הטבע, אל החיים – חיבור בין אדם, אדמה ואומה" הלימוד שלפנינו מפגיש ארבעה קולות שונים – אנשי רוח, שירה ואמונה – שכל אחד מהם מתבונן בקשר שבין האדם לטבע, בין האדמה לחיים, ובין השורש הלאומי והאישי שלנו לבין המקום שבו אנו נטועים. ארבעת הקולות הללו – ציוני, פיוטי, הומאני ורוחני – מתכנסים יחד לתובנה אחת עמוקה: הקשר שלנו אל החיים ואל האומה עובר דרך חיבור כן, פעיל ומודע לאדמה. האדמה אינה רק סביבה פיזית – היא יסוד קיומי, מוסרי ורוחני. היא מלמדת אותנו ענווה, אחריות, שייכות ושמחה פשוטה של חיים.

הלימוד מזמין אותנו להתבונן ולשאול: איך נראית אצלי אהבה לאדמה? ומה המשמעות של להיות "נטוע" – כאדם, כחלק מקבוצה, וכחלק מהעם שלי?

סהר אשואן, חבר בולט בחבורת "אנשי האדמה" בחקלאות בגולן מטעם השומר החדש. למד כסטודנט לעיצוב טכנולוגי (UI/UX) בחר בפהלך לימודיו לעסוק בחקלאות כדי לעבוד בעבודה משמעותית ותורמת. הצטרף לקבוצת אנשי האדמה באפיק ובסיום התקופה שם המשיך לעבוד ולהתגורר יחד עם הקבוצה הקיבוץ יראון. סהר היה חבר טוב ופוערץ גם ע"י חברי הקבוצה וגם ע"י החקלאים איתם עבד. איש של רוח טובה ופחברת. בעל הופור נדיר וגם איש עבודה מסור. נרצח בשבת השחורה בפסיבה ברעים, תוך הושטת סיוע לפצועים ולצד שוטרים ומאבטחים שנלחמו במפגעים.

החקלאות עצמיחה אותנו להיות מי שאנחנו

להתחבר לאדמה/ דף לימוד הלימוד מוקדש לזכרו של סהר אשואן

טבע אומה וחיים/

אהרון דוד גורדון

כאן על פני האדמה/

רחל המשוררת

כָּאן עַל פְּנֵי אֲדָמָה – לֹא בְּעֵבִים, מֵעַל –
עַל פְּנֵי אֲדָמָה הַקְּרוֹבָה, הָאִם;
לְהַעֲצֹב בְּעֶצְבָּה וְלִגְלֹל בְּגִילָה הַדֵּל
הַיּוֹדֵעַ כֹּל כֶּךָ לִנְחָם.
לֹא עֲרַפְלִי מָחָר – הַיּוֹם הַמוֹפֵשׁ בְּיָד,
הַיּוֹם הַמוֹצָק, הַחֶם, הָאֵיתָן:
לְרוֹוֹת אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, הַקָּצֵר, הָאֶחָד,
עַל פְּנֵי אֲדָמָתָנוּ כָּאן.
בְּטָרֶם אֶתָּא הַלֵּיל – בּוֹאוּ, בּוֹאוּ הַכֹּל!
מֵאַמֶּץ מֵאֶחָד, עֶקֶשְׁנִי וְעַר
שֶׁל אֶלֶף זְרוּעוֹת. הָאֲמֶנֶם יִבָּצֵר לְגַל
אֶת הָאֶבֶן מִפִּי הַבָּאָר?

אל הטבע, אל החיים!
זאת אומרת- אל האומה!
החיים האנושיים מתחילים מן האומה,
וחיי האומה מתחילים מן הטבע.

תלויים באדמה/ וונדל ברי

לא משנה כמה מתוחכמים וסבוכים ועוצמתיים
המוסדות שלנו, אנו עדיין תלויים באדמה בדיוק
כמו תולעי אדמה. להפסיק לדעת את זה ולכן גם
לא לפעול בהתאם לידע הזה, פירושו להתחיל
למות את מותה של מכונה מקולקלת.

מצוטט בתוך המסה 'צו חווה' מאת וודי טש, פורסם בכתב העת
גרנטה. מאנגלית תמי צרי וד"ר אלון אלידן.

להסתכל בכלל הבריאה/ הרב מנחם אקשטיין

פגעי הזמן, התרגזויות ושאר דברים זרים לנו מעיקים עליו כעין אבנים המעיקות על עשבים
וניצנים רכים. בידינו הוא לפנות את מחשבותינו בכל יום מאותם הגופים הזרים ולטהר את
מוחנו. כיצד? באופן הפשוט ביותר שנתבאר כאן. היינו, שנתרגל לצאת מעצמיותנו ולהסתכל
בכלל הבריאה ובכלל בני האדם, להתמזג ולהיות מקושר בדרך זו בתוך החיים הכלליים
המפלאים את הכל ומניעים את הכל.

הצטמצמות המחשבות מסביב לדברים קטנים העוברים עלינו פירושה, סטיה מן הדרך
הבריאה והטבעית לאיזו קרן זוית קטנה ופעוטה, ואילו התמזגות בכלל פירושה התפתחות
טבעית ומקורית.

החקלאות עצמיחה אותנו להיות פי שאנחנו,

סהר אשואן